

K tématu

Často mě zaráží, když slyším v církvi mluvit o ztracené ovci. Většinou se tím myslí prostitutky, homosexuálové nebo bezdomovci. Šokuje mě, že se v této souvislosti myslí hlavně na lidi na okraji společnosti.

V tom se církev mylí. Ztracenou ovci může klidně být nějaký biskup, který sešel z cesty a vystupuje příliš autoritativně ve své diecézi. Mám na mysli ty biskupy, kteří vládnou trochu jako Pinochet. Jsou to ztracené ovce. Také se může jednat o hodně tradičního kněze, který chce aplikovat zákony církve příliš přísně a zapomíná, že v církvi mají pravidla sloužit lidem, a ne lidé pravidlům. Církev by také měla myslet na další ztracené ovce. Znáám výborné kněze, kteří mají občas potíže s celibátem. Ztracenou ovci může být i pedofilní kněz, který se dopustil trestného činu. Jsou to nemocní lidé, kteří spáchali hrozné věci.

Často hledáme ztracenou ovci daleko od nás, ačkoli to je třeba muž nebo žena, s nímž žijeme – třeba už necítí lásku, je zničený, zničená a pomalu odchází. Může se jednat o dítě, které špatně prospívá a které musíte milovat především. Až příliš často se setkávám s rodinami, kde rodiče vyčítají dětem špatné školní výsledky! Když takhle dítě ponižují, tlačí ho ještě víc dolů. I tito rodiče jsou ztracené ovce. V naší rodině je ztracenou ovci třeba babička nebo sestřenice, se kterou se dobře nesnášíte. Kristova genialita spočívá v tom, že jde nejdřív za tím nejchudším, nejvzdálenějším, nejzničenějším. Měli bychom mít rádi ztracené ovce – skutečně a přednostně.

Kristus je především na straně těch, kteří se ztrácejí, ne na straně těch, kteří mají úspěch a mají všechny předpoklady ke šťastnému životu. Kristus nás vyzývá, abychom nechali devětadevadesát ovcí a šli hledat tu ztracenou. Jít dnes za ztracenou ovci znamená někdy tak trochu stát proti všem.

Guy Gilbert – Evangelium podle lotra

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Luke T. Johnson – Evangelium podle Lukáše – Sacra pagina;
Paul-Gerhard Müller – Evangelium sv. Lukáše – Malý stuttgartský komentář
(všechny knihy z nakl. KNA)

Angelo Scarano – www.pastorace.cz

Guy Gilbert – Evangelium podle lotra

Petr Karas – Boží slovo na každý den

Další texty v týdnu

Po: Př 3,27-35; Lk 8, 16-18

Út: Př 21,1-6.10-13; Lk 8,19-21

St: Př 30, 5-9; Lk 9, 1-6

Čt: Kaz 1,2-11; Lk 9,7-9

Pá: Kaz 3,1-11; Lk 9,18-22

So: Kaz 11,9-12,8; Lk 9,43b-45

24. neděle v mezidobí – cyklus C

12. září 2010

¹Do Ježíšovy blízkosti přicházeli samí celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. ²Farizeové a učitelé Zákona mezi sebou reptali: „Přijímá hříšníky a jí s nimi!“ ³Pověděl jim tedy toto podobenství: ⁴“Kdo z vás, když má sto ovcí a jednu z nich ztratí, nenechá těch devětadevadesát v pustině a nepůjde za tou ztracenou, dokud ji nenajde? ⁵A když ji najde, s radostí si ji vloží na ramena. ⁶Až přijde domů, svolá své přátele i sousedy a řekne jim: ‚Radujte se se mnou, protože jsem našel svou ztracenou ovci.‘

⁷Říkám vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který se obrátí, než nad devětadevadesáti spravedlivými, kteří obrácení nepotřebují.

⁸Nebo která žena, když má deset stříbrných mincí a jednu z nich ztratí, nerozsvítí svítilnu, nevymete dům a nehledá pečlivě, dokud ji nenajde? ⁹A když ji najde, svolá své přítelkyně i sousedky a řekne jim: ‚Radujte se se mnou, protože jsem našla stříbrnou minci, kterou jsem ztratila.‘ ¹⁰Právě tak, říkám vám, mají radost Boží andělé nad jedním hříšníkem, který se obrátí.“

Dále řekl: ¹¹„Jeden člověk měl dva syny. ¹²Mladší z nich řekl otci: ‚Otče, dej mi z majetku podíl, který na mě připadá.‘ On tedy rozdělil majetek mezi ně. ¹³Netrvalo dlouho a mladší syn sebral všechno, odešel do daleké země a tam svůj majetek rozmařilým životem promarnil. ¹⁴Když všechno utratil, nastal v té zemi velký hlad, a on začal mít nouzi. ¹⁵Šel a uchytil se u jednoho hospodáře v té zemi. Ten ho poslal na pole pást vepře. ¹⁶Rád by utišil hlad lusky, které žrali vepři, ale nikdo mu je nedal. ¹⁷Tu šel do sebe a řekl: ‚Kolik nádeníků mého otce má nadbytek chleba, a já tady hynu hladem! ¹⁸Vstanu a půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. ¹⁹Už nejsem hoden, abych se nazýval tvým synem. Vezmi mě jako jednoho ze svých nádeníků!‘

²⁰Vstal a šel k svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho uviděl a pohnut soucitem přiběhl, objal ho a políbil. ²¹Syn mu řekl: ‚Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. Už nejsem hoden, abych se nazýval tvým synem.‘ ²²Ale otec nařídil služebníkům: ‚Honem přineste nejlepší šaty a oblečte ho, dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy! ²³Přiveďte vykrmené tele a zabijte je! A hodujme a veselme se, ²⁴protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, byl ztracen, a je zas nalezen!‘ A začali se veselit.

²⁵Jeho starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to znamená. ²⁷On mu

1. čtení:
Ex 32,7-11.
13-14

2. čtení:
1 Tim 1,12-17

Evangelium:
Lk 15, 1-32

Srovnání:
Gn 45,14-15
Mt 18,12-14

odpověděl: „Tvůj bratr se vrátil a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že se mu vrátil zdravý.“²⁸ Tu se (starší syn) rozzlobil a nechtěl jít dovnitř. Jeho otec vyšel a domlouval mu.²⁹ Ale on otci odpověděl: „Hle, tolik let už ti sloužím a nikdy jsem žádný tvůj příkaz nepřestoupil. A mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli.“³⁰ Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prohýřil tvůj majetek s nevěstkami, dals pro něj zabít vykrmené tele!“³¹ Otec mu odpověděl: „Dítě, ty jsi pořád se mnou a všechno, co je moje, je i tvoje.“³² Ale máme proč se veselit a radovat, protože tento tvůj bratr byl mrtev a zase žije, byl ztracen, a je zase nalezen.“

Lk 15, 1–32

Úvod k meditaci

Evangelista Lukáš nám v patnácté kapitole předkládá tři známá Ježíšova podobenství: o ztracené ovci, o ztracené minci a o marnotratném synu. Smysl všech tří můžeme shrnout do vět: Boží milosrdenství nevyjímá ani ty největší hříšníky. Bůh se raduje, když hříšný člověk zatouží přijmout jeho odpuštění.

Promítněme sebe (nebo i další lidi) při meditaci do ztracené ovce, ztracené mince, do mladšího i staršího syna a odtud vnímejme podoby Božího milosrdenství.

Výklad biblického textu

Kontext: Kapitola 15 se skládá ze dvou párových podobenství: ovce a peníz, otec mladšího a staršího syna. Vše směřuje k tématu *radosti ze znovuoobjevení ztraceného*. Motivem je znovu otevřená výčitka a *pohoršení* farizeů a učitelů zákona nad tím, že jsou Ježíšovi blízcí *sami celníci a hříšníci* (v. 1-2). Že to není náhodné, dokladují už předchozí situace v páté a sedmé kapitole: *A ve svém domě mu připravil velikou hostinu. Bylo tam množství celníků a jiných, kteří s ním stolovali. Ale farizeové a jejich zákoníci reptali a řekli jeho učedníkům: „Jak to, že jíte s celníky a hříšníky?“ Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky“* (Lk 5,29-32), (Lk 7,34). Verš 3 tedy sděluje, že adresáty podobenství jsou především tyto dvě skupiny – farizeové a zákoníci. V těchto podobenstvích je především Ježíš oním

marnotratným a milosrdným otcem. Tím, že Ježíš ztělesňuje jednání Otce, pak se v druhém sledu vztahuje poselství plně také na něj.

⁵s radostí si ji vloží na ramena: Tuto barvitou poznámku Matouš neuvádí (Mt 18,13). Obraz nejspíše odráží běžnou praxi, jak dokládají některé příklady starověkého sochařství. Zde i v následující epizodě Lukáš projevuje velkou vnímavost k dotekům.

⁷v nebi větší radost nad jedním hříšníkem: Radost pastýře i ženy v druhé variantě podobenství Ježíš srovnává nad radostí nebe nad každým obráceným hříšníkem.

⁸Nebo která žena, když má deset stříbrných mincí a jednu z nich ztratí: Podobenství o minci Matouš neuvádí, hovoří jen o ztracené ovci. Další drobný doklad o tom, že v Lukášově evangeliu se představuje množství ženských postav.

¹¹Jeden člověk měl dva syny: I toto podobenství-povídka se nachází pouze v Lukášově evangeliu. Podrobněji rozvádí smysl dvou předchozích podobenství – zvláštní Ježíšovu náklonnost k hříšníkům a odvrženým, a poselství o tom, jak je Bůh přijímá.

¹³rozmařilým životem promarnil: Participium je tu přeloženo důvodovou větou – to, jak žil, jej přivedlo k bídě. Výraz *asótós* v sobě nese lehkovážnost, ale sám o sobě nenaznačuje žádné sexuální excesy, jak si vykládá jeho starší bratr (15,30) – domýšlení ve zlém.

¹⁵pást vepře: Jako v příběhu o gerazenském posedlém (8,32), i zde představuje stádo vepřů pro Židy cosi nečistého. Nejíst vepřové se v makabejské době stává zkouškou věrnosti Tóře. Pást u pohana vepře je pro Žida nepředstavitelné ponížení a odcizení.

²⁰pohnut soucitem: Lukáš používá stejné sloveso (*splanchnizomai*), které v 7,13 přisuzuje Ježíšovi (*když ji Pán viděl, bylo mu jí líto*) a také v 10,33 milosrdnému Samařanovi. Iniciativa se přesouvá na otce. Vidí svého syna, čekal ho celou dobu, je pohnut soucitem, běží mu naproti, objímá ho a líbá.

²⁵Starší syn byl právě na poli: Starší syn pracoval na poli, z toho nám vysvítá, že to byl všední pracovní den, a proto o to víc vyniká mimořádnost té oslavy. Služebník mu na otázku prostě říká: *vrátil se tvůj bratr... že ho zase má doma živého a zdravého*, což není to přesné! Otec se raduje především ze znovunalezeného vztahu – syn byl *ztracen* (nebo *mrtvý* – *apollymi* znamená *ztratit se i hynout*), ale nyní je *nalezen*.

²⁹Hle, kolik let už ti sloužím: To prozrazuje velkou hořkost. Je svázán pocitem křivdy, jakoby byl pokládán za někoho menšího než nádeníci (*misthioi*) – připadá si jako otrok (*doulos*).

a nikdy jsem žádný tvůj příkaz nepřestoupil: Vyjádření připomíná zaslepený postoj farizeů a zákoníků, kteří se cítili před Bohem spravedliví, protože formálně plnili všechna *příkázání, nařízení Zákona*. Tragedie staršího syna je v tom, že nepoznal své pevné privilegované místo u otce a že mu otec nabízí stejnou péči a zájem jako synu-marnotratníkovi.

A mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli: ...chtěl oslavovat především *se svými přáteli* – ne s otcem. To není samo o sobě nic špatného, ale prozrazuje to, že se otci odcizil, ačkoli nikdy neodešel z domova!

³⁰tenhle tvůj syn, který prohýřil svůj majetek s nevěstkami: Neříká *můj bratr* – prozrazuje odstup a uraženost, užívá se výčtkami. Pozoruhodná je jeho představa, kreslící skandální obraz života svého bratra, který vyprávění přímo nedosvědčuje. I zde je ozvěna výtky farizeů a zákoníků proti Ježíšovi, že se také *zahazuje* s takovými vrstvami – povýšenost.

³¹všechno, co je moje, je i tvoje: Otec ukazuje staršího syna jako *přítele*, s nímž má všechno společné.

³²proč se veselit a radovat: Právě slovo *chairó* (*radovat se*) tvoří spojnicí mezi tímto příběhem a *radostí nebe* v předchozích dvou: ztracené je nalezeno, mrtvé vzkříšeno.